

4. Турецька Х. І. Психологічні чинники Інтернет-залежності. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна. 2012. Вип. 2(2). С. 95-104.

ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ФЕНОМЕНУ ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ

Березова Л. Г.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
berezovalarisa@ukr.net*

Загальне уявлення про благополуччя людини існувало з давніх часів. Воно пов'язувалося різним чином з іншими поняттями, такими як «щастя», «задоволеність», «якість життя» і було предметом роздумів перших філософів. Категорія психологічного благополуччя, що з'явилася порівняно нещодавно, служить об'єктом дослідження вітчизняних і зарубіжних психологів. Однак, до цього часу відчувається потреба у вивченні співвідношення різних понять, які характеризують позитивне функціонування особистості, виділення областей їх перетину і відмінності для того, щоб в результаті мати чітке уявлення як про структуру, так і про сутність благополуччя. Відчувається також необхідність психологічної практики оволодіння змістовною теорією благополуччя особистості та зумовленими нею методами роботи з психологічним неблагополуччям.

Категорія психологічного благополуччя особистості тісно пов'язана з уявленнями про гармонійне та повноцінне буття людини в різних філософських концепціях, а також з ключовими позиціями щодо розуміння особистості та її розвитку в психодинамічному підході (З. Фрейд, А. Адлер, Е. Фромм, К. Хорні, Е. Еріксон, К. Г. Юнг), а також з психологічною концепцією позитивного функціонування людини, яка бере свій початок в теоріях екзистенційно-гуманістичного напрямку психології (Дж. Бьюдженталь, А. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл) і в позитивній психології (І. Бонівелл, П. Вонг, М. Селігман, Б. Фредріксон, М. Чіксентміхайі).

Витоки дослідження психологічного благополуччя як самостійної категорії ми знаходимо в зарубіжних дослідженнях, теоретичну базу для яких склали роботи Н. Бредбурна. Він вводить поняття «психологічне благополуччя» і ототожнює його з суб'єктивним відчуттям щастя і загальної задоволеності життям. Окрім цього сам автор посилається на поняття Арістотеля «евдемонія», яка відбиває суть психологічного благополуччя. Н. Бредбурн зазначає, що він не має на увазі під поняттям психологічне благополуччя ряд

інших понять, таких як самоактуалізація, самооцінка, автономія, але в той же час, можливо, ці поняття мають точки взаємного перетину. Н. Бредбурн створив модель структури психологічного благополуччя, яка представляє собою баланс, що досягається змінним переважанням двох видів афекту – негативного та позитивного [2].

У результаті теоретичного аналізу запропоновано розглядати суб'єктивне благополуччя, спираючись на теорію К. Ріфф, як складний інтегральний феномен, що передбачає наявність системи особистісних цінностей і уявлень про світ, наявність емоційних та поведінкових стереотипів, різноманітних комунікативних навичок, особистісних якостей, цілей у житті, загального рівня інтелекту, що проявляється в задоволеності життям [3, с.719].

Таким чином, суб'єктивне благополуччя підлітків виражається через особистісно-психологічний та соціально-психологічний напрямки, що мають синергетичний зв'язок та складаються з взаємодієвих психологічних чинників суб'єктивного благополуччя, зміст яких дозволяє нам говорити про повну задоволеність життям.

Розроблена теоретична модель суб'єктивного благополуччя учнів, яка включає: внутрішньо-особистісну сферу підлітка, сферу соціально-психологічних взаємин та мотиваційну сферу, що реалізується через дослідження рівня тривожності та її видів, захисних механізмів, емоційної спрямованості особистості, рівня адаптованості, складових суб'єктивного благополуччя, самоактуалізації.

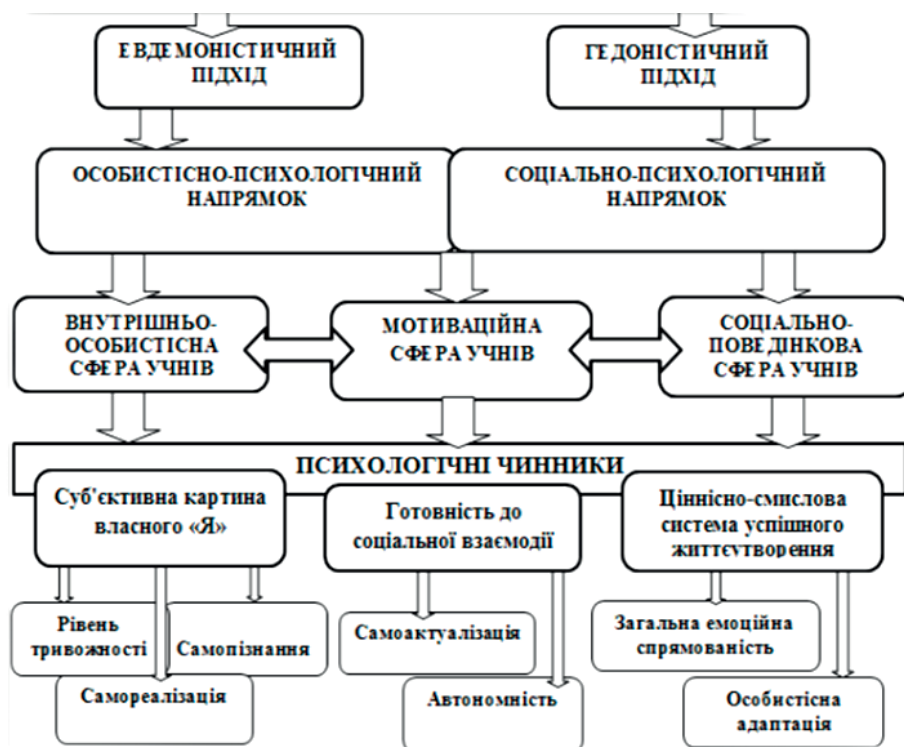

Рис. 1. Теоретична модель суб'єктивного благополуччя учнів

У моделі відображено актуальні психологічні чинники суб'єктивного благополуччя підлітків – включаючи наявні особистісні риси, що впливають на самооцінку, довіру до себе, ціннісну свідомість, зумовлюючи адаптованість обдарованого підлітка до інтернатних умов навчання та проживання. Суб'єктивне благополуччя підлітків є процесом становлення індивідуальності в освітньому середовищі. Тому психологічними чинниками суб'єктивного благополуччя підлітків в особистісно-психологічному напрямку обираємо внутрішньо-особистісну сферу – рівень тривожності особистості, самореалізацію, суб'єктивне розуміння щастя (самопізнання); в мотиваційній сфері – самоактуалізацію, автономність. У соціально-психологічному напрямку обираємо психологічні чинники щодо соціально-поведінкової сфери – особистісну адаптацію, загальну емоційну спрямованість [2, с. 157].

Проведений теоретичний аналіз проблеми психологічного благополуччя особистості підлітка свідчить про те, що воно має суттєвий вплив на самореалізацію у всіх сферах її прояву.

ЛІТЕРАТУРА

1. Єзерська Н.В. Соціально-психологічні особливості процесу адаптації підлітків. Освіта та розвиток обдарованої особистості: щомісячний науково-методичний журнал. №3(46)/2016. С. 35.
2. King L. A., Napa C. K. What makes a life good? Journal of Personality and Social Psychology. 2008. Vol. 75. P. 156-165.
3. Ryff C. D., Keyes C. L. The Structure of Psychological Well-Being Revisited. Journal of Personality and Social Psychology. 2015. Vol. 69. P. 719.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОПСИХОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Бесєда П. С.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
polinabeseda@ukr.net*

Науково-теоретичний аналіз психологічної літератури дозволив встановити, що до розуміння центрального поняття нашого дослідження – «екопсихологічна культура» варто підходити з точки зору взаємозв'язку та взаємообумовленості екологічної психології та екологічної культури. Екологічна психологія дозволяє зрозуміти особливості формування екологічної свідомості та уявлень про організацію і функціонування навколишнього